

DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA,

QUOD LIBRETARIIS DISPUTATIONIBUS

*manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis vigesima quinta
mensis Februarii, anno Domini M. DCC. LXXX.*

M^o. BERNARDO - NICOLAO PLUVINET, Doctore Medico, Præfide.

An Hamorrhagia ex Dentium evulsionē Chirurgi incuria lethalis ?

I.

EHEU cœcum hominum genus ! qui, quod agunt minùs agunt ; hinc Artium
quas profitentur negligentia, ex hâc præceptorum ignorantia ; indè illarum
perniciēs, ni manum operi, qui artificibus præsuat, admoveant. Nîm exhausta
artis tuæ materies, qui transis ad diversa, quæ tua non sunt, objecta ? currit
iste nec braviũ accipit : quid mirum, si extra stadium ? Maria pertransit quæ-
siturus non inveniendâ quæ, urbem, ex quâ profectus, advenientes reportant
alienigenæ : prohi dolor quem sibi honorem ex itinere præsumebat avidus. præripit
alter & fit illius commoratio deserta ! alii suæ artis nescii ad Agyrtas recurrunt, &
dùm ex Sutoribus (quis non rideret) Medici eosdem pro se suisque curandis con-
ducturi advocant ; hinc Medicastrotrum, Oculistarum, Dentistarum, Lithotomis-
tarum, Chymistarum, &c. caterva nascitur, in quorum manus incidunt artifices

A

Ipsi neglectâ arte, nonnunquam ad tabernæ suæ tirones (*misellum opus*) remittere non erubescentes; hinc morborum quos impares suscipiunt sanatio nulla, mala curatio, ex ipsâque symptomata pessima semper, sæpè sæpius lethalia. Hujus generis sunt hæ northagiæ quæ ex naturâ suâ inculpatæ, artificis incuriâ degeneres agrotanti mortem velociori accerfunt pede; quæ aliàs salutares, cautione adhibita.

I I.

HÆMORRHAGIÆ ex dentium evulsione non sunt ex naturâ suâ insanabiles; **H** Dubitas? Eorum 10. descriptio, nullibi talis legenda, proba; 20. morborum in quibus instituitur eradicatio, confirmat historia; methodus tandem curandi, modique operationis evincit. Naturam si inspexeris, morsus, masticationis utilitatem, &c. jam jam advertes, si examinaveris morbos, extractionis judicabitur necessitas; si tandem exercem sis aggressurus, in operando dexteritas admovenda, aliquando paucis, nusquam nimis, ubique compendiosa methodus.

I I I.

DENTES (oris ornamentum; ciborum triturae incudes & mallei; illi suprà, hi vtrò infra ordine inverlo, quod mirandum, positi; loquelæ, cantûs, risus, stridoris, sufflatus, sibilus, diverforum hiatus, &c. organum consors) sunt ossicula durissima, densissima, albissima, lævissima, maxillis clavorum capite diverforum ad instar juncturâ *Gomphosin* vocant, insita: Summa eorum triginta duo; sexdecim utrique mandibulæ radicibus suis hærentes, capitibus sibi invicem occurrentes, commissis lateribus cancellatim ordinati; limbo superiori si inferiori maxillæ, inferiori verò si superiori è contrâ, cuneatim infixi; hujusce tribus radicibus ingentis supernè, & capitibus eminentibus infernè, illius verò vice versâ. Uterque palorum ordo semicircularis atque parallelus, inferiori sæpè prominens superior. Eorum natura omnibus communis, duplex pro diversis quibus constatur partibus; alia quæ trunci, altera quæ radicis; illa encaustica, hæc ossea: Prima superficie poliâ, duriore, lucem reflectente densatur exteriùs; verùm pars interna ad instar radicis: utraque cava, vasorum que ad nutritionem functionemque peculiarem via: Truncum & radicem discriminat circulus utcunque depressus aut insculptus collaris instar cui parùm adnascitur gingiva, extrâ quam eminet truncus pro triplici figurâ, mole, functione, triplici nomine gaudens: si cuneatus figurâ, mole minor, ciborum incisioni serviens, dentis incisoris fertitur nomen: si macronis figura, mole major quam incisor, functione rumpens, caninus dicitur aut rodens: si circulariter ad coronæ figuram accedat serupeâ basi, pluribus paucioribusve monticulis ornatâ, trium familiarum maxima sit, cibos tandem molat, molarem appellari sinas. Uram solamque radicem habet incisor: rarò binas easque sæpè adjungendas aut saltè parum divaricatas caninus: duplici verò semper saltèm ferruminata radice donantur primus & secundus molaris: Triplici plerumque, quadruplici non sæpè tertius & quartus, quintuplici rorò; at quintus unam sapissimè tantùm emittit. Radices truncis obfirmatu adhefusuque longiores suis alveolis stridè & quasi vaginulis sigillatim continentur & ossis tenuibus & quasi lamellis supra D ploce expansis, rupto depressaque utrisque facilibus. Alveolis suum est periosium, at eandem membranulam esse dentium commune investimentum nec probat doloris sensus, nec fibrillarum circum collare deprehensio. Sua est sicut trunco ita & radici licet lævis superficiariaque encaustica obductio. Cuique Dentium classi suus est numerus peculiaris, nec non usus, figuraque. Incisorum numerus octo; quatuor in quâque tribu, forma radicum, longa, anteriùs posteriusque contracta, larga lateralitèr, in acumen pau-

latum desinens; huic aditus seu appertura foraminis instat, in juventute majoris; in senectute vix sensibilis, nonnunquam deleti. Nec mole conveniunt incisores; qui maxillæ inferiori innascuntur minores, qui appenduntur superiori majores, inter quos duo anteriores ampliores late alibus Triangularis quadruplex est trunci facies; anterioris posteriorisque basis versus collare, utriusque verò lateralis circa capitis apicem; anterior nonnihil convexa facies, posterior concava parum, propemodum planæ laterales; Trunci & radice extremitas diversa; illius lata cœsim, hæc punctim acuta: Caninorum familia propter eminentium cavis dentium figuram quâ donantur sic dictorum, angularem etiam audit; hinc angulares in ore quatuor quibus sigillatim incisores à molalibus distare deprehenduntur; tertio quoque vocabulo nominantur qui ad superiorem pertinent maxillam, ob oculorum viciniam, ocularii: eorum truncus incisorum trunco major, antèrèus projectus; convexus, exterius rotundatus nonnihil, brevi ac triangulari terminatus cuspidè; trium facierum anterior convexa, duæ posteriores planæ; Radix perumque radice incisorum crassior, densior, longior acutiorque, maxillarum sinus aliquando (si mandibulæ superiori hæreat) perforans. In laterali posteriori oris utroque tum superiori tum inferiori latere deprehenduntur quinque molares, post caninos immediatè positi, quorum anteriores duo minores; duo sequentes majores; quintus tandem utrimulque interior *dens sapientiæ* vulgò dictus, modò majoris modò minoris molis, modò citius, serius modò, modò nusquam oriundus. Eorum truncus crassus brevioris corporaturæ, utcumque cylindraceus, quatuor parumper rotundatis angulis circumdatus, Coronæ nomen etiam præ aliis consortibus suis potiori jure admittens.

I V

AFFICI plethorâ dentem quis diceret? Hæmorrhagiâ laborare quis definiret mirari? Medicus, cui compertum est partes durissimas molles nonnunquam fieri, ampliari, vasis liquore suo tumentibus gaudere; & è contrâ; hinc obstructio, inflammatio, tumor pulsus, abscessus, &c. A lue venercâ, scorbuticâ; scrophulosâ quot morbi in femine? Hinc sanguinis lymphæ ubi labefacta depluit symptomatum densa cohors! Hinc doloris sensus ob humoris accedentem in tunicas irruentis nervosque; modò caries ab ichore eorum substantiam depascente; augetur gradu & numero morbus si denti luxatio fracturaque accedant. Ast cujusque symptomatis pessimum, dolor; pro ejus intensione febris, insomnia; delirium, parotidum amygdalarum, &c. inflatio; aurium abscessus, ophthalmiæ, inò totius corporis spasmus, convulsioque, &c. Tunc or. ani jactura (medicamen miserabile) etsi opportuna, multa secum trahit damna inter quæ hæmorrhagia. Hæc compescenda, eò promptius, quò dentis, alveoli, maxillæque vasorum diameter minor, pressu restrictiue facilior, dilatari ineptior & angari, varices eorum, necnon complicationes inhabiles fluere, sistere sanguinem in promptu quàm appositi.

V.

NE C minima inter operationes Dentis extractio: Quanta ex hæc exurgunt symptomata. Quot dentium vacillationes, luxationes, disjunctiones, fracturæ, in maxillas ipsas intrusiones, dilacerationes Gingivarum, &c. Hinc maxillæ, licet rarò, dentes sæpius inè, gingivæ nonnunquam veniunt firmandæ, reponendæ, conjungendæ, adaptandæ, educendæ, obducendæ cicatrice, &c. indè dolores acerbissimi omni ratione mitigandi, inde vasorum sanguiferorum apertio citò citius occludenda. Caveas ne crudele ferrum, dum dentem improvidâ nec oculatâ trahit manu, impudenter auferat & mandibulæ portiunculam; tunc arteriolam

laceratam si detegat Hæmorrhagia, indicatur & ipsa sui cohibitio : obviū medium triplex, stipticum, ignis, compressio. Nausearet mens, si primum proponeretur occurrens ubique. Ferrum excandescens in fundibulo latitans ora vasorum urendo claudit. Pressu obfirmatur arteria ne fluat. Sæpius sistit quàm citò Hæmorrhagia ex medicamento stiptici appositu, nedum ad alia currendum : Nonnunquam igne opus, prægresso inutiliter primo ; tandem irritis ambobus succedit semper tertium accedens : Quæris quæ sigillatim operationi concurrunt ? minimè narranda quæ temporis spatiolo demonstrantur abundè. Quid facerent Chirurgi, Magistri si talia ? Felix Ager, felix & Chirurgus quibus curatio tam prospera è firmâ basi cæteris Hæmorrhagiis optanda. Non sic in ranulis, sublingualibus, viscerum, &c. arteriis apertis in quibus punctum firmum quo comprimentur stabiliri nequeat. Eheu miseri homines quos novissimè Chirurgorum incuria præmaturæ tradidit morti, neglectâ quam facillimâ operatione. Ex anatome, maxillarum dentiumque vasa diametri minoris inter osseas latitare lamellas inspexisti ; ex morbo, hæmorrhagias nasci symptomaticè, nec non ex dentium extractione produci nonnunquam ; appositè observasti, hasque exemplorum omnis ævi relatione & curandi methodo faciliè compescendas notum ex operatione tantem citò & jucundè sanguinem sisti sensibus patuit.

Ergò Hæmorrhagia ex Dentium evulsione Chirurgi incuriâ lethalis.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Franciscus-Henricus-Theodor COZETTE.	M. Mattheus GÉRAUD.	M. Franciscus-Maria LE MOINE.
M. Petrus-Augustus ADET.	M. Joannes-Josephus GILLE.	M. Joannes-Bap. - Eugenia DUMANGIN, Chir. lat. id. an. 1755-79, U. Pharm. an. 1781-82. Prof.
M. Claudius-Barthol. - Joannes LECLERC, Anat. & Chir. curs. ab Ill.-ss. M. A. Petit fundat. Primus ab initio Prof.	M. Joannes-Jacobus Hieronimus DUCOS.	M. Thomas LEVACHER DE LA FEUTRIE, Art. Obs. ann. 1772-74, U. Pharm. 1787-88. Prof. Satub. Fac. Dic. an. 1779-80.

Proponebat Parisiis, HONORATUS VRIGNAULD, Nannetensis,
Necnon saluberrimæ Facultatis Medicinæ, Baccalaureus.

Typis QUILLAU, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Typographi. 1790.